

PRIVREMENO IZVJEŠĆE
8. - 17. prosinca 2009.

I. SAŽETAK

- Dana 30. listopada 2009. godine Vlada RH raspisala je izbore za predsjednika RH dana 27. prosinca, osiguravši tako dovoljno vremena za pripremu i provođenje izbora. Dosadašnji predsjednik obnaša drugi petogodišnji mandat i u skladu s Ustavom ne smije se kandidirati na ovim izborima.
- U ovim izborima natječe se 12 kandidata. Službena kampanja započela je 19. studenog i većina kandidata već provodi snažnu kampanju.
- Zakon o izboru predsjednika Republike Hrvatske u suštini se nije mijenjao od 1992.godine. Zakon je preopćenit i nedostaje mu detalja. Državno izborno povjerenstvo (DIP) pokušalo je to ispraviti izdavanjem obveznih uputa o raznim vidovima izbornog procesa.
- DIP radi otvoreno i transparentno, te na vrijeme provodi pripreme za izbore usprkos nedostatku određenog broja stalno zaposlenih.
- Većinu sugovornika naše misije brine točnost biračkih popisa. Birači su mogli zatražiti ispravke podataka upisanih u popise birača do 12. prosinca 2009. godine. Prema podacima 11. prosinca popis birača koji se nalaze unutar zemlje brojio je 4,089.643 birača. Na popisu birača za glasovanje u inozemstvu toga je dana bilo 405.915 birača.
- Neki sugovornici smatraju da su broj biračkih mjesta u inozemstvu i njihova distribucija upitni. Njihov se broj od parlamentarnih izbora 2007. tek neznatno promijenio; od 270 biračkih mjesta u inozemstvu, njih 124 biti će otvoreno će u Bosni i Hercegovini.
- Predsjednički kandidati moraju prije dana izbora objaviti iznos prikupljenih sredstava za kampanju te nakon izbora podnijeti izvješće o troškovima kampanje. No, i dalje postoje nejasnoće u zakonodavnom okviru u vezi načina objavljivanja podataka o donacijama od strane političkih stranaka. Propisi o financiranju kampanja ne propisuju reviziju, ne nude sankcije niti kaznu.
- Medijska scena je raznolika, omogućuje slobodu izražavanja i biračima nudi širi uvid u raznovrsna politička stajališta. Međutim, postoje proturječnosti o primjeni zakonskih odredbi o ravnomjernoj zastupljenosti svih kandidata, kao i o navodnoj cenzuri i političkoj pristranosti prisutnoj na javnoj televiziji.
- Pritužbe vezane uz izbore podnose se DIP-u. Žalbe na odluke i rješenja DIP-a podnose se Ustavnom sudu.
- Promatranje na dan izbora biti će uglavnom organizirano unutar zemlje, a provodit će ga promatrači nevladine udruge GONG, predsjedničkih kandidata te političkih stranaka.

- Ograničena misija za promatranje izbora, LEOM, započela je radom u Zagrebu, 8. prosinca. Sastoji se od osnovnog tima od 10 članova smještenog u Zagrebu i 12 regionalno raspoređenih dugoročnih promatrača (LTO-a). OSCE/ODIHR LEOM je 4. prosinca počeo pratiti stanje u medijima.

II. UVOD

Po pozivu Stalne misije Republike Hrvatske pri OESS-u u Beču i temeljem preporuke Misije za procjenu potreba, provedene početkom studenog¹, OESS-ov Ured za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE/ODIHR) osnovao je 8. prosinca Ograničenu misiju za promatranje izbora (LEOM) koju predvodi veleposlanik Daan Everts, a koja se sastoji od 10 članova osnovnog tima u Zagrebu i 12 dugoročnih promatrača (LTO-a), koji su 10. prosinca razmješteni diljem zemlje. Članovi misije dolaze iz 17 zemalja članica OESS-a. Iako će OSCE/ODIHR LEOM na sam dan izbora posjetiti ograničen broj biračkih mjesta, neće provoditi sveobuhvatno i sustavno promatranje izbornih aktivnosti. Dana 4. prosinca OSCE/ODIHR LEOM je počeo pratiti medije, među njima četiri televizijske stanice i pet dnevnih novina.²

III. POLITIČKI KONTEKST

Dana 30. listopada 2009. godine Vlada RH raspisala je održavanje predsjedničkih izbora 27. prosinca 2009. godine. Time je osigurano 58 dana za izborne pripreme, što je 28 dana više od propisanog minimuma.³ Prema zakonu, predsjednički izbori održavaju se između 30 i 60 dana prije isteka mandata sadašnjeg predsjednika; u ovom slučaju 18. veljače 2010. Predsjednik Stjepan Mesić je izabran za predsjednika u dva petogodišnja mandata, te mu Ustav ne dopušta ponovnu kandidaturu. Od 2004. godine Hrvatska je država kandidatkinja za pristup EU. U posljednjem izvješću EU o napretku, navodi se da Vlada RH mora raditi na profesionalizaciji državne službe i ugradnji anti-korupcijskih načela u javnu upravu.⁴ Čini se da se borba protiv korupcije intenzivirala od trenutka kada je gđa. Jadranka Kosor iz Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) u srpnju 2009. godine preuzela dužnost premijerke. To je uslijedilo nakon ostavke Ive Sanadera, također iz HDZ-a. Granični spor između Slovenije i Hrvatske zbog kojih su u prosincu 2008. blokirani pregovori Hrvatske s EU-om, riješit će se bilateralnim arbitražnim sporazumom kojeg je 20. studenog 2009. godine ratificirao Hrvatski sabor.

IV. ZAKONSKI OKVIR I IZBORNI SUSTAV

Zakonski se okvir za ove izbore temelji na demokratskim načelima definiranim u Ustavu, koji su značajno izmijenjeni 2000. godine, koji je Hrvatsku iz polu-predsjedničkog sustava preveo u parlamentarnu republiku. Osnovni zakonski propis za provođenje ovih izbora je Zakon o izboru predsjednika Republike Hrvatske, u osnovi nepromijenjen od 1992. godine. Taj je zakon općenit i nedorečen, posebice u odnosu prema izbornim prigovorima i žalbama, prema postupku

¹ Izvješće OSCE/ODIHR Misije za procjenu potreba dostupno je na:

http://www.osce.org/documents/odihr/2009/11/41411_en.pdf

² Dva kanala javne televizije HRT (HTV1 i HTV2); privatne postaje TV Nova i RTL; dnevne novine *Jutarnji list*, *Večernji list*, *24 Sata*, *Slobodna Dalmacija* i *Vjesnik*.

³ Odluka Vlade od 30. listopada o raspisivanju izbora stupila je na snagu 4. studenog objavom u Narodnim novinama.

⁴ Izvješće o napretku Hrvatske za 2009. dostupno je na:

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/hr_rapport_2009_en.pdf

glasovanja i promatranju izbora.⁵ DIP je taj nedostatak pokušao nadoknaditi objavom obvezatnih uputa, odluka, podsjetnika i priručnika.

Ustavom je propisano da se predsjednik bira svakih pet godina većinom svih birača koji su glasovali u jednoj izbornoj jedinici. Ako nijedan kandidat ne osvoji natpolovičnu većinu glasova, drugi krug izbora održava se četrnaest dana kasnije, a u njemu sudjeluju dva kandidata koja su dobila najveći broj glasova. Glasovanju mogu pristupiti osobe s navršenih 18 godina, uključujući osobe koje se nalaze u inozemstvu i u zatvoru.

Zakonom o izboru predsjednika RH predviđeno je prilično kratko vrijeme za izborne pripreme. Nakon raspisivanja izbora političke stranke, pojedinačni birači ili skupine birača mogu u roku od 12 dana DIP-u podnijeti dokumentaciju o kandidaturi, uključujući sudski ovjerenu izjavu o prihvaćanju prijedloga kandidature za predsjednika i uz 10.000 potpisa podrške. Svaki birač svojim potpisom može podržati samo jednog kandidata. Zatim, u roku od 48 sati, DIP mora objaviti popis kandidata u svim dnevnim novinama i javnom radiju i televiziji te ga poslati diplomatskim misijama i konzularnim uredima. Također, DIP u istom roku mora verificirati 10.000 potpisa podrške.

Zakon o izboru predsjednika RH kao promatrače izbora spominje samo političke stranke koje su nominirale predsjedničke kandidate. Međutim, DIP je izdao obvezatnu uputu o pravima i dužnostima promatrača nevladinih udruga i neovisnih kandidata, kao i međunarodnih promatrača.⁶

V. KANDIDACIJSKI POSTUPAK

Svaki hrvatski državljanin koji je napunio 18 godina i koji nije pravomoćnom sudskom odlukom proglašen nesposobnim može se kandidirati za predsjednika. Rok za podnošenje kandidature DIP-u bio je 16. studenog. DIP je zaprimio 22 kandidature, od čega ih je 7 odbijeno zbog nedovoljnog broja potpisa, 2 su povučena prije nego što je DIP donio odluku, a 1 je kandidat odbijen zbog kašnjenja s predajom kandidature.⁷

Na predsjedničkim izborima natječe se dvanaest kandidata. Od njih 12, pet su nominirale političke stranke. G. Andrija Hebrang (Hrvatska demokratska zajednica), g. Ivo Josipović (Socijaldemokratska partija Hrvatske), g. Damir Kajin (Istarski demokratski sabor), gđa. Vesna Pusić (Hrvatska narodna stranka) i g. Slavko Vukšić (Demokratska stranka slavonske ravnice). Sedam je neovisnih kandidata: g. Milan Bandić, g. Josip Jurčević, g. Boris Mikšić, g. Dragan Primorac, gđa. Vesna Škare-Ožbolt, g. Miroslav Tuđman i g. Nadan Vidošević. G. Bandić, gradonačelnik Zagreba, je nakon odluke o kandidaturi isključen iz svoje stranke (SDP). Iz članstva HDZ-a su, nakon najave da se namjeravaju kandidirati za predsjednika, izbrisani g. Primorac i g. Vidošević, predsjednik Hrvatske gospodarske komore.

⁵ Drugi relevantni zakoni su: Zakon o državnom izbornom povjerenstvu, izmijenjen i dopunjen 2007., Zakon o popisima birača iz 2007., Zakon o financiranju izborne promidžbe za izbor predsjednika Republike Hrvatske, usvojen 2004.; Zakon o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, iz 2006.; Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, iz 2000.; Zakon o elektroničkim medijima iz 2003.; Zakon o političkim strankama, izmijenjen i dopunjen 2001.

⁶ Obvezatna uputa DIP-a br. 5070901, 9. studenog 2009.

⁷ Odluke DIP-a, 17. i 20. studenog 2009.

VI. IZBORNA ADMINISTRACIJA

Izborna administracija se na ovim izborima odvija na tri razine: DIP, 556 gradskih i općinskih izbornih povjerenstava (GIP/OIP) i oko 6.800 biračkih odbora (BO). U skladu s posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o državnom izbornom povjerenstvu, DIP je stalno, neovisno i stručno tijelo u čijoj su nadležnosti nadzor i provedba svih izbora i referenduma.⁸ DIP se sastoji od devet članova. Predsjednik DIP-a je, sukladno zakonu, i predsjednik Vrhovnog suda. DIP ima dva potpredsjednika, koji su suci Vrhovnog suda. Druga dva potpredsjednika i četiri člana imenuje Sabor, na prijedlog Vlade ili oporbe, a svaki se imenuje na razdoblje od osam godina. Članovi tog povjerenstva moraju biti iskusni pravnici i ne smiju biti članovi niti jedne političke stranke. Sjednice DIP-a su otvorene za javnost i promatrače; DIP svakodnevno ažurira svoje web stranice, ali nema konzistentan sustav objave svojih odluka.

Sukladno zakonu, DIP ima pravo na tajništvo i pomoćne stručne kadrove, ali broj zaposlenika nije određen. DIP je izvijestio LEOM da im nedostaje oko petnaest zaposlenika. Taj se nedostatak djelomično nadoknađuje posuđivanjem privremenih kadrova iz Sabora i sa sudova.

GIP/OIP su privremena tijela, koja DIP osniva za svake izbore. Njih čine predsjednik, dva člana i tri zamjenika, svi iz redova pravnika i sudaca. Oni ne mogu biti članovi političkih stranaka. DIP je 9. prosinca održao obuku za predsjednike i zamjenike predsjednika gradskih izbornih povjerenstava iz svih glavnih gradova 21 županije. Ta 42 člana koja su prošla obuku su stečena znanja trebali prenijeti OIP-ima i drugim GIP-ovima u svojim županijama.

Biračke odbore (BO) imenuju GIP/OIP-ovi najkasnije pet dana prije dana izbora.⁹ Svaki se BO sastoji od predsjednika, dva člana i njihovih zamjenika. Članovi odbora ne smiju biti članovi političkih stranaka, no ne moraju biti pravnici ili suci. DIP je pripremio priručnik za rad BO-a, u kojemu su korak po korak objasnili postupke na dan izbora. Svaki bi GIP/OIP trebao osigurati obuku članova BO-a. No, za to ima premalo vremena s obzirom na kratki vremenski rok za osnivanje BO-a prije izbora.

GONG, domaća udruga za promatranje izbora, postaviti će promatrače na 10-15% biračkih mjesta te će promatrati provedbu izbora u inozemstvu. Predsjednički kandidati i političke stranke također će promatrati izborni proces.

Registracija birača i birački popisi

Hrvatska ima pasivni kontinuirani sustav registracije birača, koji se izrađuje u centraliziranoj, kompjuteriziranoj bazi podataka koju održava Ministarstvo uprave putem svojih lokalnih ureda. Birački se popisi sastavljaju i ažuriraju na temelju podataka koje održavaju institucije zadužene za različite matične knjige, uključujući informacije one koji se tiču državljanstva, prebivališta i putne dokumentacije. Općenito gledano, birači ne moraju ništa poduzeti kako bi se prijavili za glasovanje. Iako DIP nadzire provođenje izbora, nema ovlasti nad biračkim popisima. Za ove izbore birači bi mogli provjeriti jesu li upisani u birački popis u lokalnom uredu Ministarstva uprave, na web stranici Ministarstva ili putem SMS poruke, te zatražiti ispravak podataka do 12. prosinca. 2009. godine.

Registrirani birači, koji će na dan izbora privremeno izbivati iz mjesta prebivališta, mogu do 12. prosinca zatražiti ispis iz originalnog popisa birača i dobiti potvrdu o privremenom upisu birača,

⁸ Usvojen u travnju 2006., izmijenjen u veljači 2007.

⁹ Rok za osnivanje BO-a za predsjedničke izbore je 21. prosinca. 2009. godine

u kojoj će biti navedena općina ili zemlja u kojoj namjeravaju glasovati. Točnost biračkih popisa ostaje otvoreno pitanje i tijekom ovih izbora, naročito zbog toga što je široko rasprostranjeno mišljenje da je velik broj umrlih na popisu. Premijerka je potvrdila da je Vlada svjesna netočnosti, ali je naglasila da bi ih bilo teško ispraviti uoči izbora.¹⁰ Povrh toga, Ministarstvo uprave izvijestilo je OSCE/ODIHR LEOM da državljanin Republike Hrvatske može zadržati prebivalište u zemlji čak i kada ima dvojno državljanstvo i stalno je nastanjen u inozemstvu. Ako se unaprijed ne registriraju za glasovanje u inozemstvu, ne postoji službeni način da se ti građani izuzmu iz popisa birača u Hrvatskoj. Dana 11. prosinca na popisu birača unutar zemlje bilo je 4,089.643 birača. Nekoliko sugovornika OSCE/ODIHR-a ukazalo je na činjenicu da je taj broj nerealno visok, s obzirom na to da se ukupno stanovništvo procjenjuje na 4,436.000.¹¹ Drugi su, na primjer državni tajnik Ministarstva unutarnjih poslova, OSCE/ODIHR LEOM informirali da je službena procjena broja stanovnika zapravo mnogo viša.

Glasovanje u inozemstvu

Sukladno zakonu, svi državljani Republike Hrvatske koji borave u inozemstvu imaju pravo glasovanja.¹² Stoga su oni koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj pasivno registrirani na popisu birača u inozemstvu. Ovaj se popis sastavlja u Uredu za upravu Grada Zagreba, koji informacije o državljanstvu dobiva iz matičnih ureda kao i iz putnih isprava Ministarstva vanjskih poslova. Dana 11. prosinca je 405.915 građana bez prebivališta u Republici Hrvatskoj bilo prijavljeno na popisima birača za glasovanje u inozemstvu. Građani koji žive izvan zemlje, ali imaju prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj moraju se prethodno registrirati da bi se našli na popisu birača u mjestu gdje zapravo žive.¹³ U takvim se slučajevima moraju privremeno ispisati iz popisa birača u Republici Hrvatskoj.

DIP je, u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova, odgovoran za otvaranje biračkih mjesta u inozemstvu. To mora biti obavljeno najkasnije 5 dana prije dana izbora. Za ove izbore DIP očekuje otvaranje oko 270 izbornih mjesta u 55 zemalja,¹⁴ od čega će ih 124 biti u Bosni i Hercegovini (BiH). Sugovornici OSCE/ODIHR LEOM-a kritizirali su broj biračkih mjesta u inozemstvu te naročito njihovu gustoću u nekim zemljama, jer smatraju da daju prednost jednom dijelu osoba koje žive u inozemstvu u odnosu na druge, kao i nekim predsjedničkim kandidatima.

VII. KAMPANJA

Izborna kampanja službeno je započela 19. studenog 2009. Glavni izvori za informiranje birača su tiskani i elektronički mediji. Kampanja se odvija u cijeloj zemlji, a posebice u glavnom gradu i regionalnim središtima. Većina predsjedničkih kandidata održava susrete, skupove i zabavne događaje. Neki su kandidati posjetili BiH radi pridobivanja glasova onih koji će glasovati u inozemstvu. Kampanja se onedavno zaoštrila pa neki kandidati umjesto rasprave o bitnim pitanjima razmjenjuju optužbe na osobnoj razini. Temama koje se spominju u kampanji dominira pitanje korupcije i gospodarske krize, arbitražni sporazum sa Slovenijom, pristupanje EU, te odnos prema BiH.

¹⁰ Komentar prenio Radio Slobodna Evropa, 23. studenog.

¹¹ Državni zavod za statistiku, podaci iz 2007., http://www.dzs.hr/default_e.htm

¹² Ustav, članak 45.; Zakon o izboru predsjednika Republike Hrvatske, članak 5.

¹³ Rok za prethodnu registraciju ili privremenu registraciju za glasovanje u inozemstvu bio je 12. prosinca.

¹⁴ U 2007. su otvorena 263 biračka mjesta u 53 zemlje.

Financiranje kampanje

Sukladno zakonu, predsjedničke kampanje se mogu financirati osobnim sredstvima kandidata i donacijama građana i pravnih subjekata. Zabranjeno je primanje stranih donacija. Fizičke osobe političkoj stranci ili predsjedničkom kandidatu mogu donirati do 90.000 kuna (oko 12.300 EUR), dok su pravnim subjektima dopuštene donacije do jednog milijuna kuna (oko 136.900 EUR) u kalendarskoj godini. Iznosi utrošenih sredstava nisu ograničeni. Kandidati moraju DIP-u sedam dana prije izbora prijaviti izvore i iznose sakupljenih sredstava, te petnaest dana nakon izbora izvore i iznose novca utrošenog na izbornu promidžbu. Kandidati koje su predložile političke stranke ne moraju objaviti izvore sredstava koja potječu iz njihovih stranaka. Propisi o financiranju kampanje ne nalažu ni reviziju prihoda i rashoda, ni sankcije ni kaznu za kršenje propisa.

IX. MEDIJI

Hrvatski mediji su raznovrsni, što uglavnom omogućuje slobodu izražavanja, a birači su suočeni s širokim uvidom u različita politička stajališta. Međutim, međunarodna i domaća udruženja medija izrazila su zabrinutost zbog pogoršanja stanja u medijima do kojeg je prije svega došlo zbog nasilja nad dvojicom novinara u 2008. godini, ali i zbog srozavanja uredničkih i profesionalnih standarda, pitanja političke pristranosti na javnoj radioteleviziji, te nedostatka istraživačkog novinarstva. OESS-ov Predstavnik za slobodu medija (RFOM) pozvao je hrvatske institucije da novinarima omoguće siguran rad.¹⁵ Došlo je do nekoliko uhićenja u vezi jednog slučaja, no počinitelji u oba slučaja još uvijek nisu osuđeni.

Televizija je daleko najvažniji izvor političkog informiranja. Hrvatska radiotelevizija (HRT) je javna televizija, a sastoji se od dva TV kanala (HTV 1 i HTV2) i pet radio stanica. Dana 20. studenog, novinari HRT-a su prosvjedovali zbog navodne cenzure, reagirajući na suspenziju kolege čiji je gost govorio o korumpiranosti dužnosnika.¹⁶ Nakon što su političari i novinari kritizirali pogoršanje stručnih i uredničkih standarda te navodnu pristranost HRT-a za vrijeme izborne promidžbe, ravnatelj HRT-a je 8. prosinca podnio ostavku uz druga dva visoko pozicionirana direktora. Još je jedan prosvjed 10. prosinca održalo Hrvatsko novinarsko društvo protiv po njihovom mišljenju „pogoršanja situacije novinara i rastuće cenzure“.

Zakon o izboru predsjednika RH sadrži odredbe o ponašanju medija tijekom izborne kampanje koje, između ostalog, nalažu jednake uvjete za prezentaciju kandidata i obavljanje izborne promidžbe u medijima. Kao dopunu tom zakonu Vijeće HRT-a, koje nadzire rad HRT-a, je 26. studenog usvojilo pravila praćenja izborne kampanje. Prema tim pravilima, svaki kandidat na HRT-u ima pravo na pet posebnih izvještaja u trajanju od dvije minute, jedno pojavljivanje u tridesetominutnoj emisiji i dva pojavljivanja na posebnim debatnim emisijama sa svim kandidatima. Redoslijed i datumi pojavljivanja kandidata u ovim programima utvrđen je izvlačenjem na HRT-u održanom 19. studenog 2009. godine.

Različiti mediji objavljuju promidžbene programe i sučeljavanja kandidata. U prvom sučeljavanju na HRT-u 20. studenog sudjelovalo je deset kandidata (dva su odlučila ne sudjelovati). Drugo sučeljavanje planirano je za 22. prosinca. Privatna televizijska kuća *TV Nova* podijelila je kandidate u dvije skupine, prikazujući aktivnosti u šestero kandidata prve skupine u svom programu vijesti, dok je drugih šest kandidata predstavljeno u ograničenoj mjeri ili uopće

¹⁵ Redovno izvješće Stalnom vijeću OESS-a OESS-ovog Predstavnika za slobodu medija, od 27. studenog 2008., pogledati na http://www.osce.org/documents/rfm/2008/11/35149_en.pdf.

¹⁶ Glavni urednik HRT-a je kao razlog suspenzije naveo neprofesionalno ponašanje novinara.

nije predstavljeno. Isti su kriteriji primijenjeni za njihov program sučeljavanja „Predsjednička utrka“. Neki kandidati koji nisu bili uključeni u prvu skupinu požalili su se DIP-u na nejednak pristup u predstavljanju predsjedničkih kandidata (vidi poglavlje ispod) te su odbili sudjelovati u drugom sučeljavanju.

VIII. PRIGOVORI I ŽALBE

DIP je prva razina na koju se upućuju pritužbe o nepravilnostima vezanim uz izbore. Međutim, Zakon o izboru predsjednika DIP-u daje tek ograničene ovlasti u rješavanju prigovora. DIP nema mehanizam provedbe svojih odluka, osim objavljivanja priopćenja za medije o svojim odlukama koje bi kandidate ili medije morale potaknuti da se pridržavaju zakona. Žalbe na odluke DIP-a podnose se Ustavnom sudu.

Nekoliko predsjedničkih kandidata DIP-u je podnijelo prigovore zbog nejednakog predstavljanja u medijima. U jednom je slučaju DIP objavio priopćenje za javnost u kojem naglašava da je dužnost *TV Nove* svim kandidatima osigurati jednake uvjete za sučeljavanje. Kao odgovor na drugi dopis, DIP je savjetovao HRT-u da nije prikladno da televizijski gosti izražavaju svoje mišljenje o nekim kandidatima i pozivaju birače da za neke kandidate glasuju ili ne glasuju kada tema emisije nisu predsjednički izbori. Povrh toga, DIP je 30. studenog 2009. godine objavio priopćenje za javnost o odluci da kandidatima zabrani prikupljanje sredstava putem telefona ili SMS poruka, jer se kod takvih donacija ne može utvrditi donator, što je suprotno zakonu koji zabranjuje anonimne donacije kao i načelima transparentnosti u financiranju kampanje.¹⁷ Međutim, ukoliko kandidati nastave prikupljati novac na spomenuti način, DIP nema načina da provede svoju odluku. Ustavni je sud 15. prosinca potvrdio odluku DIP-a.

IX. SUDJELOVANJE NACIONALNIH MANJINA I ŽENA

U Hrvatskoj ima ukupno 22 službene manjine, od kojih najveću čine Srbi (4,6%), Bošnjaci (0,47%) i Talijani (0,44%).¹⁸ Među kandidatima za izbor predsjednika bio je predstavnik srpske manjine kojeg je predložila koalicija srpskih stranaka, a koji je, sakupivši potrebnih 10.000 potpisa, povukao svoju kandidaturu prije nego što ju je DIP odobrio.

Među dvanaest predsjedničkih kandidata su dvije žene. Dva potpredsjednika DIP-a su žene, kao i pet od trinaest sudaca Ustavnog suda. Od 21 člana Vlade, koju predvodi premijerka, četiri su žene. Čini se da je dobra zastupljenost žena u izbornim stožerima kandidata.

X. AKTIVNOSTI OSCE/ODIHR LEOM-a

OSCE/ODIHR LEOM je službeno započeo radom 8. prosinca 2009. godine u Zagrebu. Voditelj misije OSCE/ODIHR LEOM se susreo s predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova, DIP-a i većinom predsjedničkih kandidata, kao i predstavnicima civilnog društva i medija. LEOM se sastaje s predstavnicima Vlade, djelatnicima izborne administracije, članovima izbornih stožera i drugim sudionicima na izborima u glavnom gradu i u regionalnim središtima. OSCE/ODIHR LEOM je počeo promatrati medije 4. prosinca 2009. godine.

¹⁷ Zakon o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata

¹⁸ Prema popisu stanovništva iz 2001.